

## DEBATT

ERIK WILANDER OCH  
ULF GYLLENSTEN:  
"Inför HPV-test  
i stället för cellprov"  
SIDAN 20PETER STENVINKEL  
MED FLERA:  
"Satsa mer på njur-  
forskningen"  
SIDAN 21BENGT JÄRHULT:  
"SKL bortser från  
elementära veten-  
skapliga krav"  
SIDAN 21

Här har alla läsare möjlighet att delta i en konstruktiv debatt om den svenska sjukvården.

**NÅGRA FÖRHÅLLNINGSGREGLER:**

- »Skriv kort. Då kommer fler till tals.
- »Skriv titel och skicka med ett foto. Det är en viktig upplysning för våra läsare att veta

exakt var och med vad debattören arbetar.  
»Vi vill kunna nå dig snabbt. När du kontaktar Dagens Medicin med debattartiklar är det viktigt att det finns tydliga upplysningar om hur vi

kan nå dig för eventuella frågor eller ändringar.  
»Eventuella strykningar sker i samråd med skribenten.  
»E-post: [debatt@dagensmedicin.se](mailto:debatt@dagensmedicin.se)

# Reformerna har inte förbättrat livet för patienter med schizofreni

Många drabbade lever ett kortare och sämre liv än innan 1994, skriver två debattörer.

Överdödligheten och fattigdomen ökar bland dem som drabbats av schizofreni eller liknande psykoser.

Det som brister är myndigheters och vårdansvarigas förmåga att skydda, förbättra livsvillkoren och bidra till ett hälsosammare och längre liv för de långvarigt, allvarligt psykiskt sjuka. Gruppen som tidigare isolerats och stigmatiserats räknas fortfarande inte till samhället.

Orsakerna till schizofreni och andra liknande psykoser är fortfarande okända och diagnoserna drabbar alla samhällsklasser och folk, ingen går fri från risken att drabbas.

**DE SENASTE ÅRENS** miljarddrullning till psykiatri har haft liten eller ingen effekt. Det konstaterade Riksrevisionen i en svidande rapport år 2009.

Konstaterandet stämmer bra med de observationer som vi kunnat göra som brukare, anhöriga eller engagerade personer.

Professor Martin Ingvar som i sin dagliga gärning står utanför det psykiatriska systemet analyserade och kommenterade den uppkomna situationen för psykiatri i Dagens Nyheter's debattserie *Arma själar* 2009. Kvalitetsbrister och systemfel



**Rakel Lundgren** är förbundsordförande för Schizofreniförbundet. **Harald Wilhelmsson** är ordförande för Schizofreniföreningen i Skåne och före detta huvudsekreterare i den statliga psykiatriutredningen.

har resulterat i en psykiatri som inte har samhällets respekt samtidigt som överdödligheten under senare år ökat hos dem som burit diagnoser som till exempel schizofreni.

**BRISTERNA I VÅRDEN** av de psykiskt sjuka både inom psykiatri och socialtjänsten är lika uppenbara i dag som tidigare, konstaterade Socialstyrelsen i uppföljningen av psykiatireformen år 2005.

Om vi tittar på ett antal faktorer som brukar vara goda indikationer på hur människor lever sina liv i samhället så finner vi följande:

» Dödligheten i jämförelse med normalbefolkningen har successivt ökat i Malmö under i vart fall de senaste tio åren, konstaterar docent Lise-Lotte Nilsson. Situationen är troligen densamma i stora delar av riket.

Orsakerna är inte klarlagda men biverkningar som metabolt syndrom, extrem fattigdom, ensamhet, utanförskap, oupptäckta och obehandlade fysiska sjukdomar, självmord och hemlöshet verkar vara några av förklaringarna.

» Medellivslängden har successivt minskat i jämförelse med befolk-

## De senaste årens miljarddrullning till psykiatri har haft liten eller ingen effekt

ningen i övrigt, konstaterar psykiatern och medicine doktorn Urban Ösby.

» Hemlösheten har ökat för gruppen sedan början av 1990-talet, enligt Socialstyrelsens inventeringar.

» Den ekonomiska standarden har successivt minskat sedan 1990-talets början. Det har lett till en extrem fattigdomsutveckling som förstärkts och vuxit sig permanent under de senaste 20 åren, se rapport 2006:4 från Nationell psykiatrisamordning och Schizofreniförbundet.

**DEN FYSISKA SJUKLIGHETEN** är i dag en trolig huvudorsak till den ökade dödligheten i gruppen. En förbättring kräver insatser för att minska biverkningar, fattigdom, ensamhet, sysslolöshet, hemlöshet och utanförskap.

Befintliga lagar skyddar inte de enskilda personerna från fattigdom, ensamhet och utanförskap, försäm-

rad fysisk hälsa, alltför tidig död eller att i stor omfattning utnyttjas av andra starkare personer. Olika insatser från kommunernas socialtjänst har inte balanserat detta. Tidigare tendenser har i stället successivt förstärkts.

Vi har fortfarande inte en lagstiftning som skyddar de allvarligt psykiskt sjuka/funktionshindrade i den samhällsintegration som Sveriges riksdag beslöt om 1994. Riksdagen förstod aldrig riktigt vilka hjälpbehov som krävdes för att samhällsintegrationen skulle lyckas.

**MÅNGA AV DEM** som drabbats av schizofreni och liknande psykoser lever i dag ett kortare och sämre liv än före 1994.

Vi måste nu återigen, 20 år efter psykiatriutredningen – sou 1992:73 – ställa de basala frågorna när det gäller villkoren för de långvarigt psykiskt sjuka/funktionshindrades integration i samhället.

Om vi inte gör något nu så får vår generation skämmas för att vi trots insikter och kunskap lämnat en hårt drabbad grupp bakom oss när vi utvecklar och försvarar den svenska välfärdsstaten. ☹